

Till Socialstyrelsen

Ordination över huvudmannagränserna

Hej, jag skulle gärna vilja ställa en fråga om hur man ska/kan förhålla sig till ordinationer över huvudmannagränsen. Fråga bottnar i de fall av elever som avviker från barnvaccinationsprogrammet och måste ha en individuell vaccinationsplan (där alltså en läkare måste ordinera och göra en individuell plan för eleven). Frågan väcktes i samband med ett nationellt möte för skolläkare och skolsköterskor, där man i vissa kommuner får hjälp av primärvården med att göra individuella vaccinationsprogram för skolelever och att skolsköterska, ofta anställd i kommunen i de fallen utför en ordination från en läkare anställd av landstinget. Om det är tillämpligt att ordinera över huvudmannagränsen behöver då de olika vårdgivarna skriva någon form av gemensam lokal föreskrift för att kvalitetssäkra förloppet? Tacksam för svar.

Karina Karlsson
Ordförande
Riksföreningen för skolsköterskor

Hej Karina

Regler om iordningsställande och administrering av läkemedel finns i 4 kap. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:1) om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården. Förenklat innebär dessa att sjuksköterska, läkare eller tandläkare är de personalkategorier som kan ha ansvar för iordningsställande och administration av läkemedel.

Av 4 kap. 3 § SOSFS 2000:1 framgår under vilka förutsättningar delegering av iordningsställande och administrering av läkemedel får göras. Enligt lagrummets andra och tredje stycke svarar verksamhetschefen för att besluten om delegeringar är förenliga med säkerheten för patienterna. I detta ansvar ingår att besluta huruvida iordningställande eller administrering av läkemedel får delegeras eller om vissa begränsningar ska finnas. En sjuksköterska får genom delegering överlåta åt en annan befattningshavare att iordningställa eller administrera läkemedel under förutsättning att det är förenligt med en god och säker vård av patienten. Se vidare <http://www.socialstyrelsen.se/sosfs/2000-1>

Med delegering avses i SOSFS 1997:14 att någon som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen och som är formellt kompetent för en medicinsk arbetsuppgift överlåter denna till en annan person som saknar formell kompetens för uppgiften. Uppgiftsmottagaren ska vara reellt kompetent för den aktuella uppgiften. Han eller hon ska genom erfarenhet i sin praktiska yrkesverksamhet eller genom fortbildning ha visat sig ha blivit reellt kompetent för den uppgift som avses delegeras. Se SOSFS 1997:14 <http://www.socialstyrelsen.se/sosfs/1997-14>

Det torde vara möjligt att göra på det sätt som du beskriver i din fråga. Läkaren kan ordinera en vaccinering och en sköterska får då i sin tur bedöma om förutsättningarna kvarstår under eget ansvar oberoende av organisatorisk placering avseende t ex överkänslighet och att det inte finns några andra tillkommande komplikationer eller risker för att sedan verkställa iordningställandet och administreringen.

Dock kan inget faktiskt delegeringsförfarande tillämpas enligt reglerna 4 kap. 1 § respektive 3 § i SOSFS 2000:1 enligt reglerna i SOSFS 1997:14 över de organisatoriska gränserna genom s k "anvisning" eftersom det framgår av 4 kap 3 § att det är bara är en sjuksköterska som kan delegera iordningställandet och administrationen. Detta är en begränsning men hindrar inte att sköterskan helt oberoende prövar om förutsättningarna för ordinationen kvarstår och är lämpliga. Båda har sitt eget yrkesmässiga ansvar för att det går korrekt till. Läkaren får skriva i sin journal vad han ordinerat och förutsättningarna för detta och sköterskan där hon nu befinner sig får göra sin bedömning och skriva vem som ordinerat och hur hon iordningställt och administrerat etc. i sin journal.

I 4 kap. 8 § Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2005:12) om ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet i hälso- och sjukvården anges att ledningssystemet ska säkerställa att det finns rutiner för hur alla åtgärder som rör en viss patient skall kunna identifieras och spåras i dokumentationen.

Se: http://www.socialstyrelsen.se/sosfs/2005-12#anchor_3

Med vänlig hälsning

Mathias Wallin

Jurist

075-247 30 42

Socialstyrelsen